

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z wniosku P.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 lipca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 24 października 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 marca 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu P.S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 4 lata i 3 miesiące. Zakład nie uznał okresu pracy od 24 października 1978 r. do 5 czerwca 1990 r. w [...] Zakładzie Budowlanym w G., ponieważ świadectwo pracy w szczególnych warunkach wystawił następca prawny zlikwidowanego zakładu pracy. Ponadto, na podstawie przedłożonej dokumentacji osobowej nie można jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony. Decyzją z dnia 17 marca 2017 r. Zakład odmówił ubezpieczonemu P.S. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych, bowiem nie udowodnił on 15 lat pracy w

szczególnych warunkach, a jedynie 4 lata i 3 miesiące. Na podstawie przedłożonej dokumentacji osobowej nie można jednoznacznie stwierdzić, że ubezpieczony pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o masie powyżej 3,5 tony. Decyzję z dnia 3 marca 2017 r. uchylono.

Wyrokiem z 3 sierpnia 2018 r., sygn. akt VII U [...] Sąd Okręgowy w G. w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu P.S. prawo do emerytury, poczynwszy od dnia 3 marca 2017 r. oraz stwierdził, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie. W punkcie 2 Sąd Okręgowy w G. umorzył postępowanie w sprawie odwołania od decyzji z dnia 3 marca 2017 r. W oparciu o poczynione ustalenia faktyczne w konfrontacji z obowiązującymi w przedmiotowej sprawie przepisami Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonego należy uwzględnić. Wedle Sądu, ubezpieczony ukończył 60 rok życia, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat oraz nie jest członkiem OFE. Ponadto należy uwzględnić ubezpieczonemu staż pracy w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia odwołującego od 24 października 1978 r. do 5 czerwca 1990 r. w [...] Biurze Budowlanym w G. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. W swojej ocenie Sąd Okręgowy oparł się na dowodach z dokumentów, podkreślając w procesie dowodzenia także dowody z zeznań świadków. Dlatego też, zdaniem Sądu Okręgowego w G. ubezpieczony spełnił warunki z art. 184 ust. 1 i ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny w [...]. wyrokiem z 24 października 2018 r., sygn. akt III AUa [...] zmienił w punkcie 1 zaskarżony przez organ rentowy wyrok Sądu Okręgowego w G. w ten sposób, że oddalił odwołanie i zasądził od ubezpieczonego P.S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 240,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W ocenie Sądu Apelacyjnego apelacja organu rentowego jako zasadna zasługuje na uwzględnienie. Wedle Sądu Apelacyjnego spór w niniejszej sprawie koncentrował się na ustaleniu, czy ubezpieczony P.S. spełnia przesłankę 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i tym samym, czy kumulatywnie spełnia wszystkie przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jako że spełnienie pozostałych przesłanek określonych w powołanych przepisach nie było kwestionowane. Sąd Apelacyjny uznał, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uzupełniony o złożoną dodatkowo do akt sprawy dokumentację płacową z okresu zatrudnienia ubezpieczonego w [...] Zakładzie Budowlanym w G. nie pozwala na stwierdzenie w świetle wykazanej tymi dokumentami wysokości dodatku za czynności spedycyjne, iż były one wykonywane sporadycznie, ubocznie i okazjonalnie. Czynności te wchodziły w zakres obowiązków ubezpieczonego i realizowane były łącznie z obowiązkami kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W ocenie więc Sądu Apelacyjnego w [...], ubezpieczony P.S. nie spełnia przesłanki 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

We wniosku z 1 lutego 2019 r. o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ubezpieczony wskazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona. W sprawie bowiem naruszono przepisy postępowania mogące mieć istotny wpływ na jego wynik, tj. art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwe uzasadnienie wyroku oraz naruszenie art. 217 § 1 i art. 217 § 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. poprzez brak wyjaśnienia istotnych dla sprawy okoliczności, jak również naruszenie art. 385 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

W uzasadnieniu skarżący podnosi, że ubezpieczony cały czas w angażach był wskazywany jako kierowca, a wykonywane czynności spedycyjne miały charakter wyłącznie incydentalny, krótkotrwały i uboczny. W sprawie bez znaczenia jest, że ubezpieczony nie otrzymywał stale dodatku za pracę w warunkach szczególnych oraz okresowo otrzymywał inne dodatki. W rozpoznawanej sprawie świadkowie wskazali, że czynności dodatkowe, w tym spedycyjne, stanowiły jedynie uboczny element pracy kierowcy. W ocenie skarżącego Sąd Apelacyjny nie

wziął dostatecznie pod uwagę dowodów z zeznań świadków. Ponadto skarżący wskazuje na dokument świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wydany w dniu 15 lipca 2016 r. przez [...] Zakład Remontowo-Budowlany w G.

Skarżący wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wywodu prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, a zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na brak wskazania jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałyby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka, a skarga poza jedynie ogólną wzmianką, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie zawiera żadnego wywodu prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona. Zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134, z 12 września 2018 r., III UK 178/17). Ponadto skarga kasacyjna ze względu na szczególną podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje przyjęta do rozpoznania tylko wtedy, gdy wniosek samodzielnie wskazuje i wykazuje naruszenie konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadzi do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 lutego 2014 r., I PK 266/13).

Sąd Najwyższy zwraca uwagę, że argumenty na rzecz oczywistości skargi kasacyjnej mogą, a nawet powinny utożsamiać się z zarzutami ujętymi w jej podstawach, lecz niedopuszczalne jest ich formułowanie przez wyrażenie braku

aprobaty dla ocen mających charakter ustaleń w konkretnym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2018 r., I UK 191/17).

W przedmiotowej sprawie należy wskazać, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub czynności procesowych sądu wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni, niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 listopada 2019 r., II CSK 284/19, LEX nr 2749734).

Należy także podnieść, że w razie powoływania się na przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., uzasadnienie to powinno wykazywać, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, czyli jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami albo zostało wydane w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Ponadto skarżący powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia. Nie jest dopuszczalne przenoszenie argumentacji służącej wykazaniu przyczyny kasacyjnej do uzasadnienia podstaw kasacyjnych ani odwoływanie się do tego uzasadnienia, podstawy skargi bowiem są badane dopiero przy rozpoznawaniu skargi, po jej przyjęciu (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 2018 r., III CSK 337/17, LEX nr 2483656).

W sytuacji, gdy skarga kasacyjna ogranicza się tylko do zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, nie wskazując na inne naruszenia prawa, jest ona niedopuszczalna jako nieoparta na ustawowej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., III PK 73/11).

Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno przybrać formę wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące

w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Poprzestanie w tym zakresie na sformułowaniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnieniu jest niewystarczające, bo chociaż przy konstruowaniu obu wymaganych elementów skargi argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy bada je na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2012 r., I UK 388/11, LEX nr 1215135).

Biorąc powyższe pod uwagę, należy zauważyć, że twierdzenia skargi stanowią w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Tym bardziej, że skarga oparta została wyłącznie na zarzutach naruszenia przepisów postępowania oraz procesu dowodzenia, a Sąd Najwyższy związany był ustaleniami faktycznymi oraz oceną materiału dowodowego dokonaną w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

We wniosku nie tylko nie wykazano, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ale nie wykazano, że jakichkolwiek rzeczywistych uchybień Sądu drugiej instancji.

Z powyższych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.